

LEVY KÉPEI – Beethoven és Muszorgszkij után

Rövid bevezető

Levy – Bihari Puhl Levente – 1957. december 29-én született Székesfehérvárott. Kisgyermek kora óta, a mai napig Siófokon él.

A művészetek, különösen a képzőművészet eszmélésétől fogva érdekelték, izgatták nyiladozó értelmét. Már iskolásként, kicsit megismerve a képzőművészet nagyjait Leonardo, Rembrandt, Vermeer, valamint Csontváry és Vasarely festészetére csodálkozott rá, de Repin szuggesztív realizmusa, Siskin és Markó természetábrázolása ugyancsak lenyűgözte. Élete egyik máig ható, meghatározó élménye volt találkozása Dali művészetével. Harmadikos gimnazistaként művészet-történet könyvében bukkant rá A polgárháború előérzete fekete-fehér reprodukciójára. Lenyűgözte a kompozíció monumentalitása, szuggesztív hatása, amelytől nem bírt szabadulni. Naiv rácsodálkozásában, a fekete-fehér reprodukció illúziókeltő hatására, elsőre szobornak vélte a művet. Osztálytársa világosította föl, hogy amit lát, az festmény. „Ez akkor mellbe vágott – írja alább olvasható művészi credo-jában –: »ki ez a festő, aki ilyen szuper képet festett?« Előtte is vonzódtam a régi, nagy mesterek festészetéhez, de igazából egyik sem tudott lekötni, sem Rembrandt, sem Leonardo, sem Csontváry, sem Renoir. Talán még Vasarely gyakorolt rám mélyebb hatást, de ez a Dali (akit akkor én egy rég meghalt, dél-amerikai festőnek véltem) elindított bennem valamit. Évek teltek el, mígnem 1977-ben, abban a bizonyos budapesti, Báthory utcai idegen nyelvű könyvesboltban, egy könyv címlapján megláttam egy, még ennél is hatásosabb képet, ami a kirakathoz vonzott: Dali Corpus hypercubicus-át. Ebben találtam meg a tökéletes festészetet akkor: technikai tudás és metafizikai hatás.”

Felkészülés a pályára

1979-be felvételizett a Képzőművészeti Főiskolára, de nem vették fel. Ekkor azonban már tudta, hogy élethivatásként választja a képzőművészetet. Elkezdett festészetet, anatómiát, modellrajzot tanulni. Több képzőművész körben dolgozott, és otthonában rendezett be önképző műhelyt.

A festészet alapjait, a modellrajzot, az anatómiát Daday Kálmán festőművésznél, Rudnay Gyula tanítványánál tanulta. Daday Muzsinszky Nagy Endrével az 1955-től működő Siófoki Képzőművészeti Szabadiskola alapítója, művésztanára volt.

Mesterének tekinti Wessely Tibort művész-pedagógust, a Képcsarnok Vállalat egykori művészeti mentorát. Ő számos fiatal, pályakezdő művészt indított el a festészet útján. Maga igazából nem volt festő, de ismerte a festészet minden mesterfogását, rejtélyét, a legapróbb részletekig. És tudását, ízlését rendkívüli pedagógiai érzékkel volt képes közvetíteni tanítványainak. Igazából ő vezette be Levyt a klasszikus festészet rejtelmeibe – melyet mindig is keresett és el akart sajátítani.

Artex – megélhetési festészet

1980-tól az ARTEX-nél dolgozott. Ez jó iskola volt arra, hogy megtanulja a klasszikus festészet alapjait és mesterfogásait, amelyek mindig is vonzották. Nagy előny volt, hogy rendszeres megrendelésekhez jutott: a nagyközönség ízlését kielégítő zsánerképeket és tájképeket kellett festenie. Ezeket a képeket külföldi műkereskedők rendelték, s így festményei eljutottak az USA-ba, Kanadába, Angliába, Franciaországba, Japánba, Ausztráliába. A megrendelések révén festészetével már el tudta tartani önmagát, majd családját is. Később német, osztrák és olasz galériák megrendeléseire dolgozott, 1990-től már személyesen szállította más témájú festményeit osztrák, német, olasz, francia megrendelőknek. A bécsi Galerie Otto, valamint Georg Haas sok éven át rendszeresen rendelt tőle festményeket.

Messenger Művészeti Alkotóközösség

1990-ben társaival megalapította a MESSENGER Művészeti Alkotóközösséget. Tagjai: Bihari Csongor, Karácsony Attila, Mónos Jenő, és később Bihari Andrea. 1990-től kezdett el több társával csoportos kiállításokat is rendezni. Napjainkig több mint száz egyéni és csoportos tárlata volt itthon és külföldön egyaránt. Ez idő tájban indult el a hazai képkereskedőkkel való szoros kapcsolata is, számos és folyamatos megrendelést eredményezve. Ekkortól fogott hozzá azokhoz a témákhoz, melyeket az IHLET jellemzett: magyar tájak, portrék, csendéletek és főleg a transzcendens témák.

Artlevy

Az 1990-től 2008-ig terjedő időszakot a teljes MESTERSÉG elsajátítása jellemezte az olajfestészet terén. Művészi témái egyre gazdagodtak: magyar várak, borvidékek, vadászat, horgászat, Balaton, Órség, népi, keresztény és szürreális témák, az avantgard kortárs lehetőségei.

Rengeteg megrendelés jellemezte ezt az időszakot.

Behatóan kezdett foglalkozni a különféle stílusoknak, modoroknak, irányzatoknak a jelenben mutatkozó művészi problematikájával.

Különféle anyagokra kezdett el festeni, a témához és ihlethez illően: fatáblák, réz- és vaslemezek, bőr, vászon, kerámia, kő, gránit, márvány, cserép stb.

A keret is szerves része lett a műnek, kapcsolódva a témához, így a keretezést is egyre egyedibbé tette, sokféle fát és egyéb anyagokat felhasználva. Több alkalommal fafaragó, népművész, lakatos, asztalos készítette tervei alapján ezeket a kereteket.

1992-ben részt vett a Független Magyar Szalon alapító ülésein. A művészeti egyesület alapelvei, törekvései nagyon közel álltak a Levyéhez. Az önkifejezés lényegét ő is az alkotások létrehozásában látta – függetlenül művészeti szervezeti tagságtól, képzettségtől, végzettségtől. Vallotta és vallja az alkotó munka mindenek felettségét. „Nincs zsűrizés és nincs díjazás” – lett az egyesület jelmondata, a híres párizsi Független Szalon elveit tisztelettel követve, és ez nagyon is egyezett Levy felfogásával. Autonóm személyisége azonban nem engedte, hogy a mégoly rokonszenves egyesületben taggá válják.

Levyntgard

2000 novemberében nagyszabású kiállításon mutatta be sokrétű munkásságát Siófokon, majd 2005-ben ugyanott megrendezte az első Levyntgard ki- és beállítást.

Harmincéves művészi pályája során, a kereskedelmi festészet taposómalmában tökélyre fejlesztette festői technikáját. A megrendelésre történő festés mellett megalkuvás nélkül építette saját művészi világát.

*2009-re érett meg benne az a teljesen egyedi festészeti modor, stílus, melyben sikerült összefoglalnia addigi tudását és világlátását. Ez az analizáló és szintetizáló alkotási mód az, amit levyntgardnak nevez. A levyntgard lényegét számos még publikálatlan, illetve sajtó alatt lévő elméleti művészetfilozófiai írásában fogalmazta meg. Szilrdfy Zoltán művészettörténész szavaival élve: „**A levyntgard az ezredforduló hiteles szövettani lenyomata**”*

Vasvári Zoltán művelődéstörténész

Vasvári Zoltán bevezetője után nézzük meg, miként kapcsolódik Levy festészete a zenéhez.

Gyermekkorom másik meghatározó jelensége volt – a rajzolás és festés mellett – a zene. Anyám szépen zongorázott és énekelt, apám a templomunkban orgonált, otthon, de még a közeli kocsmában is gyakran furulyázott. Volt, hogy kosárfonás idején testvéreivel összejöttek, s hárman más-más szólamokban dalokat énekeltek. Régi, igen régi emlékek, de szépek és élnek. A zene tehát nem volt távol otthonunktól, de nekem valahogy nem akaródzott sem zongorán, sem más hangszeren megtanulni, játszani. Nem is mutattam semmilyen zenei érdeklődést abban az időben, csupán énekelni szerettem, valamint az orgona hangzására figyeltem fel akár a templomban, vagy a rádióban meghallva. Iskolás koromban azonban beválogattak a sulis énekkarába, annak ellenére, hogy az iskoladalok helyett *Szörényit* énekeltem, amikor próbaként az énektanár meghallgatott bennünket.

Az áttörést különös módon az Omega együttes Tékozló fiúk c. dala hozta. Amikor megszólaltak első orgona-akkordjai, valamint utána az elektromos gitár játéka, szinte revelációként hatott rám ez az élmény, a bőröm is beleborsózott. A templom magasztos orgonáját hallottam benne, de az igazi, pezsdítő, átformáló hatást a torzított gitár hangja adta. Majd a biblikus-szokrális szöveg, az éneklési előadásmód... - ebben a dalban minden benne volt, amivel a bensőmben alvó zene megrezonált, és szunnyadó álmából felébredt.

<https://www.youtube.com/watch?v=Bavee9EkcEE>

Az elkövetkezendő évtizedekre meg is határozta zenei ízlésemet, vagy inkább megmutatta, milyen zenét helyezett belém a Teremtő. Ahogy jóval később, szintén az Omega mondja:

„Égi a dal, ami csak ott hallható...

...Ha szívedhez ér e dal a hosszú úton,

Az egy életre szól”

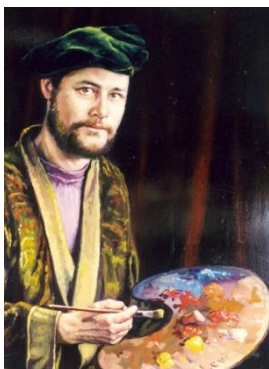
<https://www.youtube.com/watch?v=47XZGKyYYiI>

Így jutunk el **Ludvig Rezső**ig. A kissé beethovenes hangzású, budapesti zeneszerző és zongorista 1989 tavaszán került baráti körömbe, amikor az akkori, otthoni keresztény kiscsoportunkat meglátogatta Andreával – nem azzal, aki később felesége lett – mivel Andit ő tudta elhozni azon a cseresznyevirágos márciusi délutánon Siófokra, az akkor még működő, tejeskávés színű Polski 125-ösével.

Mintegy 3 év elteltével, 1992, decemberében kiállítást rendeztem a Hotel Tavernában, Budapesten, a Váci utcában. Hogy a megnyitó teljes legyen, eszembe jutott Rezső, ez a zenész barátom, aki még kántori tisztséget is betöltött valamikor, a 80-as években, és megkértem, adjon elő valami saját darabot a bemutatóesten. Pár szerénykedő, szabadkozó gesztus után végül elvállalta, előadva azt az első, ősz zeneművet, amelyben egy fülbemászó dallam jelentette az örökzöld slágert.

<https://www.youtube.com/watch?v= TpJAHGDylo>

LEVY – Önarckép barokkosan (olaj-réztábla, 30 x 24 cm, 1999.)

Mivel ez a részlet csak megnyitóinkon szokott elhangzani, így senki sem ismeri, csupán azok a személyek, akik ezeken az eseményeken részt vettek. Ez így is volt egészen 2020-ig, amikor is a sláger, ez a kellemes, bármelyik híres, ismert dallal vetekedő zenei darab el nem jutott Szlovákiába, majd Litvániába, elkezdve halovány világszertei útját.

A Festészet és a Zene folytonos kapcsolatban él bennem: festés közben szinte állandóan zenét hallgatok, van, hogy rapszodikusán bármit (magyar nóta, diszkózene, *lagzilajcsi* kivételével mindent), de legtöbbször az adott kép témájához passzoló zenét. A zene – főleg tájképek festésekor – ilyenkor automatikusan megszólal bennem, egy új, idillt, sajátos, szubjektív miliőt teremtve arra az időre, amikor a képek készülnek. Nem is lehet ez másképp, s így kiállításaimon, azok megnyitóján is meg kell, szóljon valamilyen dallam, hangszer, zenei darab.

Ezen a tavernai estén tehát megszólalt Rezső, a Dallam, a harmónia, amely aztán szép, komótos léptekkel egyre disszonánsabbá válva került improvizatív elmerülésbe. Rezső a zene nyelvén ábrázolta ki, mit is jelentenek számára alkotásaim. Akkor még számomra is szokatlan volt ez a merész elvonatkoztatás, ez az expresszív hatás, de hamar azonosulni tudtam vele. Nem úgy a szálloda akkori igazgatója, a barátságos Ziniel Barnabás, aki türelmetlenül súgta többször is a fülembe: „*Mikor lesz már vége ennek az őrült zenének?*” Vége is lett – amikor Rezső eljutott odáig. A dal, a mű egy kopott felvételen ma is hallható.

<https://www.youtube.com/watch?v=4nvZR58pm5Q>

Kiállítás megnyitó, Budapest, III. ker. Fővárosi Gázművek Művelődési Háza, 1993.

Ez az ősi, ma már 30 éves zene aztán később érte el kiteljesedését, komoly zenei kompozícióvá válva az évek során. Muszorgszkij után jó 100 évvel egy kiállítás képei átformálódtak, és Ludvig Rezső nyomán megszületett a **Levy képei** című zenemű – egyelőre billentyűn, szintetizátoron. Ez a mű mintegy 24 perces, több tételes alkotás, mely az alapdallam kibontása különféle hangszínekben, hangulatokban, ahogy végigkíséri festézetem többféle aspektusát, megnyilvánulását. Így állítottam sorba a 4 tételt, egy-egy festménnyel illusztrálva azokat, kezdve az orgona magasztos hangzásával.

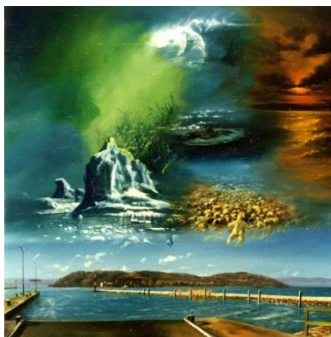
<https://www.youtube.com/watch?v=EuD4dBncoU0&list=PLwZ4kVMZMApMdrihRozqyRgCLDdcNRU-z&index=6>

HÁTTÉRSUGÁRZÁS (olaj-fatábla, 100 x 70 cm, 1993.)

A második tétel szürreálisabb kompozícióimhoz kapcsolódik.

<https://www.youtube.com/watch?v=ITfYMe8fraQ&list=PLwZ4kVMZMApMdrihRozqyRgCLDdcNRU-z&index=7>

HÉT TENGER (olaj-fatábla, 70 x 70 cm, 1993.)

A harmadik részben a tájak szólalnak meg.

<https://www.youtube.com/watch?v=42QxM7Grj1c&list=PLwZ4kVMZMApMdrihRozqyRgCLDdcNRU-z&index=8>

VIRÁGZÓ MAGDULafa A TIHANYI FÉLSZIGETEN (olaj-vászon, 130 x 165 cm, 2000.)

A befejező rész az elvont absztrakció tétele.

<https://www.youtube.com/watch?v=le68I84Hxk8&list=PLwZ4kVMZMApMdrihRozqyRgCLDdcNRU-z&index=9>

HORIZONT (olaj-fatábla, 60 x 82,5 cm, 2017.)

A festészeti zenemű tovább teljesedve, a levyntgard kifejezésére, bemutatására is tökéletes társ lett, amelyben ismét megszólal Rezső kreatív zene virtuozitása, belegyúrva művébe sajátosan egyedi alkotási módszerem minden szegletét. Ezt a zenei darabot adta elő azon a 60 éves, születésnap kiállításunkon, melyet

Siófokon, a Kálmán Imre Kulturális Központban rendeztünk, „60 fotó – 60 festmény a Balatonról” címmel.

<https://www.youtube.com/watch?v=A7PQ5azyAgs&list=PLwZ4kVMZMApMdrihRozgyRgCLDdcNRU-z&index=10>

Rezső a KIKK-ben 2017-ben

A tárlaton családom tagjai mutatkoztak be: Tamás és Dániel fiam balatoni fényképei ihletésében készült festményeinket helyeztük a falakra, melyeket *Ynda* lányommal közösen festettünk. Ezek a művek nem a fotók másolatai voltak, hanem az egyes képek adta impulzusokat, impressziókat, hangulatokat vittük táblákra, vászra, fémre, és minden másra ecsettel, festőkéssel, fújva, tuffolva – ahogy épp a téma kívánta. Ezt a kiállítási anyagot egyfajta Balaton körüli kiállítás-sorozatnak is terveztük, bemutatva más-más Balaton-menti település megfelelő kiállítótermében, ahová meghívást kapunk.

Levy képei utóélete és kirándulása hazánkon túlra

Marosfalvi Imrét, Enrico-t is a 90-es évek elején ismertem meg, aki kiváló improvizatív hegedűművész. Annak idején *Moment music-nak* nevezett előadásmódjával, játékával több lakalommal is rögtönzött zenei morzsákat hegedűjén egyes festményeimhez. Sajnos azokról nem készült felvétel, bár Rezsőéhez hasonló zenei kompozíció is születhetett volna belőle. 2020-ban kértem fel egy fúzióra: Rezső örökzöldjéhez alkosson egy hegedűvariációt, melyből 2 darab készült el. Az első Boucher-hatású, rokokós aktképpemmel asszociál bennem.

<https://www.youtube.com/watch?v=2Xo9NQaT-WM&list=PLwZ4kVMZMApMdrihRozqyRgCLDdcNRU-z&index=12>

AKTKÉP – A meztelen valóság (olaj-fatábla, 35 x 50 cm, 2004.)

A második pedig a zempléni tájakhoz kalauzol egy levintgard kompozícióval.

https://www.youtube.com/watch?v=e4BdMi_bTKc&list=PLwZ4kVMZMApMdrihRozqyRgCLDdcNRU-z&index=3

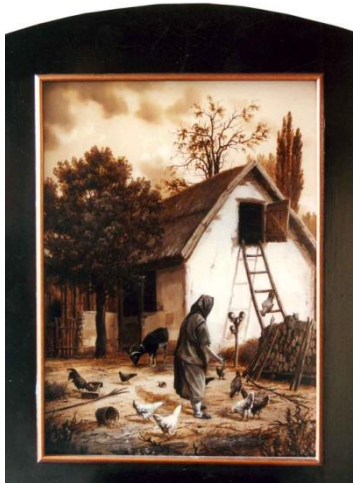

GICCSNÉZŐK I. (olaj, vegyes technika, 67 x 87 cm, 2011.)

http://enricomusic.hu/pages/hirek.php?req_block=1

Levy képei azonban nem állhatott meg Magyarországnak határainál, s így Szlovákiába is átszivárgott, a facebook jóvoltából, ahol új barátot találva kértem meg a rimaszombati Pál Lajost egy utóérzés komponálására. Műve bár cseppet sem hasonlít Rezső eredeti darabjához, mégis festészetem rusztikus, vidéki hangulataihoz kiválóan illik.

<https://www.youtube.com/watch?v=NgezWICfY1Q&list=PLwZ4kVMZMApMdrihRozqyRgCLDdcNRU-z&index=4>

FALUSI JELENET (olaj-fatábla, 74 x 55 cm, 2002.)

A litván zenész, Gintaras Litinskas – akivel szintén 2020-ban barátkoztam össze (természetesen a fészbukon) zenei asszociációja már sokkal inkább rezsős, dinamikus, és megszólal benne az általam oly nagyon kedvelt elektromos gitár, némi rockzenei hangzást adva. Ez a zenei élmény valahogy a régmúlt idők romos váraihoz, hangulataihoz társul.

<https://www.youtube.com/watch?v=-jcaet6CenQ&list=PLwZ4kVMZMApMdrihRozqyRgCLDdcNRU-z&index=11>

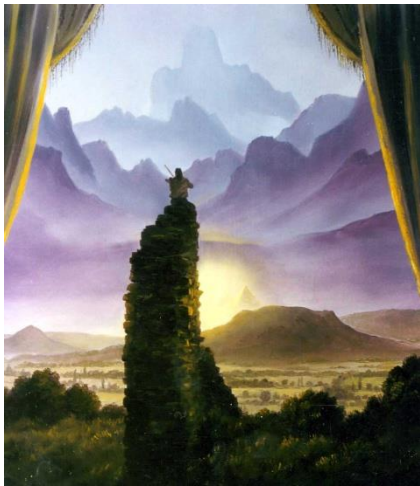

A MÚLT ÉBREDÉSE (olaj-fatábla, 70 x 90 cm, 2001.)

<https://www.facebook.com/Garso-%C4%AFra%C5%A1%C5%B3-studija-Studijofonas-278846914993>

Enrico egy másik zenei alkotása már messze jár a rezsői alpdallamtól, és nem is volt célunk továbbvinni ezt. A hegyek dalát már egészen más hangulatokkal szólaltatva meg, feltárul előttünk Marosfalvi Imre zenei világa, lelkének rezonanciája, amint a hegedű húrjain mesterien adja elő érzéseit, gondolatait.

<https://www.youtube.com/watch?v=3yhIbL93huY&list=PLwZ4kVMZMApMdrihRozqyRgCLDdcNRU-z&index=5>

HEGYEK DALA (olaj-fatábla, 40,5 x 37 cm, 1996.)

Levy képei, a Muszorgszkij-Beethoven utóérzés, Ludvig Rezső zeneműve minden biztonnal eljut olyan helyekre, ahol eddig még nem járt...

<https://www.youtube.com/watch?v=KMLzzImFGyE>

Bihari Puhl Levente

Levy

festész

